

Z mohistickej knihy: Kniha 1,
kapitoly 1-3

Kniha I, Kapitola I

„Pomáhajúci
a učený”

Ak človek nezachováva
naučené v nejakom stave,
bude poškodzovať

ten stav;

ak človek nie je zaniatený
odporúčať cnostné,
keď niekoho vidí,
bude zanedbávať vládcu.

Nadšenie

má byť ukazované

len cnostnému

a plány krajiny

majú byť zdieľané

len s učeným.

Málo je takých, ktorí
zabúdajúcnostné

a pohrdajúcným,

dokážu ešte udržať

existenciu

svojej krajiny.

Kedysi bol Pán Wen

v exile

a neskôr sa stal

feudálnym pánom.

Pán Huan

bol raz nútený opustiť

svoj štát a neskôr

sa stal tyranom

medzi feudálnymi pánmi.

Pán Gou Jian z Yue

bol raz donútený

k poníženiu pred

kráľom krajiny Wu

a neskôr

na neho pozerala s bážňou

princezná Číny.

Dôvod,

že títo traja muži

sa stali slávnymi a úspešnými

vo svete leží v tom,

že boli schopní zničiť

hanbu a poníženie

vo vlastných štátoch.

Najväčší muži

nepoznajú žiadnu porážku.

Druhí najväčší obráti

porážku v úspech

a to

zamestnaním ľudí.

Počul som povedať:

Nie je to tak, že neexistuje

žiadny pokojný príbytok

ale tak, že ja nemám

pokojné srdce

voči bezdomovstvu iných;

nie je to tak, že moje

bohatstvo nie je dostatočné,

ale moja vášeň dychtí

mať viac, aby zlepšila

podmienky iných.

Preto nadriadený človek

je prísny voči sebe

ale zhovievavý

voči ostatným,

pokiaľ ide o správanie,

zatiaľ čo zástupy ľudí sú

zhovievavé k sebe

ale prísne voči iným.

Nadriadený človek

uskutočňuje svoju ambíciu

úspešne činmi

a študuje situáciu,

keď má voľný čas.

Aj keď je braný

ako priemerný jedinec,

nečíti žiadnu nespokojnosť.

To je preto

že má sebadôveru.

Preto tí,

ktorí sa pokúšajú o to,

čo sa im zdá ťažké,

dosiahnu,

po čom túžia

ale málo takých, čo sa usilujú

o to, po čom túžia, sa môže

vyhnúť tomu, čo nemajú radi.

Preto

prefikani ministri

sú škodliví pre pána

a pochlebovační podriadení

sú škodliví pre vládcu.

Pán by mal mať

nekompromisných

ministrov;

vládca by mal mať

neoblomných podriadených.

Len keď je rada daná

s prezieravosťou

a poučenie poskytnuté

s prísnosťou,

môže byť existencia štátu

bezpečná a trvalá.

Ak by si naopak

podriadení mali

ceňiť svoje pozície

a mlčať,

ministri na blízku

by boli neschopní slova

a tí ďaleko by mohli

len vzdychať,

a ľudia by zatrpkli.

Keď je vládca

obklopený

chválami, lichotením

a izolovaný

od dobrých radcov, potom

je krajina v nebezpečenstve.

Nebolo to preto,

že by nezamestnali

učencov, že Jie

a Zhou stratili svoje ríše

a svoje životy?

Takto sa hovorí:

Ponúknuť najväčší

poklad krajiny

vládcovi

nie je také chvályhodné

ako odporučiť cnostného

a predstaviť učeného.

Spomedzi piatich zbraní

sa tá najostrejšia

zlomí ako prvá.

Spomedzi piatich mečov

ten najostrejší sa opotrebuje

ako prvý.

Sladké studne

vyschnú skôr

a elegantné stromy

sú častejšie vyrúbané.

Korytnačky,

ktoré sú citlivejšie,

sú častejšie spálené

a hady, ktoré ukazujú

viac magickej sily

sú viac obetovaní.

Takto zomrel Bi Gan
vo svojej poctivosti.
Meng Fen zahynul
svojou silou; Xi Shi
zaplatila za svoj život
kvôli svojej kráse
a Wu Qi bol roztrhnutý
zaživa za svoj úspech.
To ukazuje, že sú len
nemnohí, ktorí prevyšujú
iných ľudí a nezomrú
kvôli tomu.
Preto sa hovorí:
„Je ťažké si udržať
pozíciu nadriadeného.“
Ani láskavý vládca
nepreukazuje láskavosti
ministrom bez zásluh.
Ani láskyplný
otec nebude milovať
svojich neužitočných synov.
Ten, kto
zaujíma nejakú pozíciu
ale nestačí na tú úlohu,
nie je správnym človekom
na tú pozíciu.
Ten, kto
ťažší zisky
ale nezasluhuje si hodnosť,
nie je správnym vlastníkom
tých ziskov.
Môže byť ťažké natiahnuť
dobré luky ale zato dokážu
dosiahnuť vysokých výšin
a prebodnúť hlboko.
Môže byť ťažké jazdiť
na dobrých koňoch ale zato
dokážu niesť ťažké bremená
a prejsť dlhé cesty.
Môže byť ťažké veliť
skutočným talentom
ale môžu byť poverení
zastupovaním
cisárskeho dvora
a stretávať sa so šľachtou.
Preto veľké rieky
nepohrdajú malými
potôčkami za prítoky.
A veľkí ľudia neodmietnu
žiadnu podradnú úlohu

ani žiadnu drobnosť
a tak sa stanú
plavidlom pre svet.
Voda v rieke
nepochádza
z jediného zdroja.
Odmietnuť tých,
ktorí súhlasia s tým, čo je
správne a zamestnať tých,
ktorí súhlasia s ním,
nie je spôsob ako byť
veľkým vládcom.
Tak ako Nebo a Zem
neoslňujú,
veľké masy vody
nevrú a nepenia sa,
veľké požiare
neiskria,
tak vynikajúci charakter
nepozdvihuje seba
mimo dosah.
Pokiaľ ide o náčelníka
len tisícky ľudí,
je priamy ako šíp
a hladký ako
brúsny kameň,
neschopný znášať
mnohoraké cesty.
Pretože úzke hrdlo
sa rýchlo zapchá,
plytké prúdy
sa skôr vyparia
a neúrodná zem
nenesie ovocie.
Keď vládca obmedzí svoje
láskavosti vo svojom paláci,
potom ich nemožno zdieľať
ani v celej krajine.
Kniha I, Kapitola II
„Seba kultivácia“
Aj keď učenec
by mal byť vzdelaný,
mal by v prvom rade
preukázať dobré spôsoby.
Keď nie sú semená
dobré zasiaté,
nemá zmysel pracovať
pre dobrú žatvu.
Keď ľudia od vedľa
nie sú zblížení,

nemá význam
snažiť sa prilákať
tých vzdialených.
Keď niečí príbuzní
nie sú poddajní,
nemá význam
snažiť sa
upevniť kontakty
s vonkajším svetom.
Keď človek nedokáže
dokončiť jednoduchú úlohu
od začiatku až do konca,
nemá zmysel pokúšať sa
o mnoho vecí.
A keď je človek neznalý
bežnej záležitosti,
na ktorú sa poukazuje,
nemá zmysel snažiť sa
o široké znalosti.
Preto
keď dávni králi
riadili ríšu,
skúmali to,
čo bolo na dosah ruky
a lákali tých neďaleko.
Skúmanie oblasti
nadriadenými ľuďmi
znamená jej
systematické vládnutie.
Keď objavili zlé správanie
alebo nemravnosť,
napravili sami seba.
Takto všetky neduhy
zmizli
a správanie sa začalo
samo naprávať.
Keď nadriadení ľudia
nepočúvajú
klamné slová
alebo vydávajú nejaký
výhražný zvuk, alebo
sa zaoberajú myšlienkou,
že niekomu uškodí,
potom aj keď tam boli
podvodné osoby,
stratia podporu.
Preto nadriadení ľudia
sú každodenne
ráznejší vo vykonávaní
svojej povinnosti

ale slabší vo svojich túžbach
a dôstojnejší
vo svojom vzhľade.
Cesta nadriadeného
robí jednotlivca
nepodplatiteľným v núdzi
a spravodlivým
v bohatstve. Spôsobuje,
že miluje žijúcich
a oplakáva mŕtvych.
Tieto štyri kvality
správania sa, nemôžu byť
pokrytecky včlenené
do ľudskej osobnosti.
Nie je nič
v jeho mysli,
čo prekračuje lásku,
nie je nič
v jeho správaní,
čo prekračuje úctivosť
a nie je nič
z jeho úst,
čo prekračuje vznešenosť.
Keď človek nasleduje
taký cestu až kým
prenikne jeho štyrmi údmi
a prenikne
jeho mäsom a kožou,
a až kým sa nestane
šedivým a plešatým
bez ustania, vtedy je
človek skutočne múdrom.
Jeho múdrosť nebude
ďalekosiahla, ak jeho
zámer nie je pevný.
Jeho čin nebude
účinný, ak jeho sľuby
nie sú dodržané.
Ten, kto sa nepodelí
o svoje vlastníctvo s inými,
nie je hodný
byť priateľom.
A ten, kto nestojí
pevne na princípoch
a nemá ani
širokú múdrosť
ani prenikavý úsudok,
nie je hodný
byť spoločníkom.
Tak ako slabý kmeň

bude mať len malé vetvy,
tak hlúpe hrdinstvo
bez kultivácie povedie
k spustlému životu.
A tak ako
špinavý prameň bude
vydávať nečistý prúd,
tak nepoctivé správanie
nepriaznivo ovplyvní
povešť človeka.
Pretože povest'
nevzniká z ničoho,
ani chvála nerastie
sama od seba.
Povešť nasleduje
za úspechom a nie je
dosiahnuteľná pokrytectvom.
Nebudú počúvať toho,
kto priveľa rozpráva
ale je pomalý v činoch
aj keď je bystrý.
Nič nedosiahne ten,
kto je schopný
ale rád sa chvastá
o svojich hostinách
aj keď drie.
Múdry postrehne všetko
vo svojej mysli
ale rozpráva jednoducho
a je schopný,
no nechvastá sa
svojimi činmi.
A tak je jeho meno
velebené vo svete.
V reči nie množstvo
ale duchaplnosť,
nie výrečnosť ale hĺbka
mali by byť kultivované.
Ak nie je človek múdry
a nemá hĺbku,
plodí len stratu
vo svojej osobnosti,
toto je opak toho,
čo by malo byť rozvíjané.
Žiadna cnosť,
ktorá neprýšti zo srdca,
nepretrvá
a žiaden čin, o ktorý
nie je človekom usilované
nezostane.

Neexistuje skratka
ku sláve
a žiaden trik na chvále.
Nadriadený človek
si všima svoje telo
len ako nositeľa
svojho charakteru.
Nikto, kto prikladá
veľkú dôležitosť
osobným ziskom,
ale málo obetuje svoju slávu,
sa nikdy nestal
vo svete džentlmenom.
Kniha I, Kapitola III
„O farbení“
Sledujúc farbiara látok
pri práci, Mo Tzu si
vzdychol: „To čo je farbené
na modro, stáva sa modrým
a to, čo je farbené na žltó,
stáva sa žltým.
Keď je látka
vložená do inej farby,
jej farba
je tiež iná.
Keď ju namáčajú
päť krát,
zmení svoju farbu
päťkrát.
Preto by farbenie malo byť
robené s veľkou
opatnosťou.“ Toto je pravda
nielen pri farbení látok.
aj krajina mení
svoju farbu ako reakciu
na jej vplyvy.
Takto Shun
podľahol vplyvu
Xu You a Bo Yang;
Yu podľahol vplyvu
Gao Tao a Bo Yi;
Tang podľahol vplyvu
Yi Yin a Zhong Hui;
a kráľ Wu podľahol vplyvu
Veľkého Vojvodu
a Vojvodu Zhou.
Títo štyria králi
boli pod dobrým vplyvom.
Preto došli
k vlastníctvu ríše

a boli zvolení
za cisárov.
Ich úspechy
a veľká sláva siahala
od Nebies až k Zemi.
A keď je spomínané niečo
vynikajúce, veľkodušné
a spravodlivé vo svete,
neustále sú
spomínaní oni.
Jie of Xia
podľahol vplyvu
Gan Xin a Tui Yi;
Zhou z Yin
podľahol vplyvu Vojvodu
Zhong a E Lai;
Kráľ Li podľahol vplyvu
Chang Fu, Duke Li,
a Yi Zhong
z krajiny Rong;
a kráľ You podľahol vplyvu
Yi, Vojvodu z Fu
a Gu, Vojvodu z Cai.
Títo štyria králi
boli pod zlým vplyvom.
Preto stratili
svoje ríše a svoje životy
a boli všade prenasledovaní.
A keď sa hovorí o väčšine
nespravodlivých a hanebných
ľudí na svete,
stále sú spomínaní oni.
Pán Huan z Qi
sa dostal pod vplyv
Guan Zhong
a Bao Shu;
Pán Wen z Jin
po vplyv strýka Fan
a Gao Yan;
Pán Zhuang z Chu
pod vplyv Sun Shu
a Ministra z Shen;
Ho LŸ z Wu pod vplyv
Wu Yuan a Wen Yi;
a Gou Jian z Yue
pod vplyv Fan Li
a Ministra Zhong.
Títo piati páni
boli pod dobrým vplyvom.
Preto sa stali

tyranmi medzi
feudálnymi pánmi
a ich činy
a ich sláva boli
odkázané potomstvu.
Fan Ji She sa dostal
pod vplyv
Zhang Liu Shuo
a Wang Sheng;
Zhang Xing Yin
pod vplyv Ji Qin
Gao Jiang;
Fu Cha pod vplyv
Wang Sun Luo
a Ministra Pi;
Zhi Bo Yao pod vplyv
Zhi Guo a Zhang Wu;
Shang of Zhongshan,
pod vplyv Wei Yi
a Yan Chang;
a Pán Kang zo Song
pod vplyv Tang Yang
a Tian Bu Li.
Týchto šesť kniežat
bolo pod zlým vplyvom.
Preto ch krajiny
boli zničené
a oni boli popravení,
ich zdedené chrámy
boli zničené
a potomkovia zničení.
Vládovia a poddaní
boli rozptýlení
a ľudia boli zanechaní
bez domova.
Celý svet ukazuje
na týchto šesť kniežat
ako na najchamtivejších
a najzmätenejších ľudí.
Ako teda vládca môže
dosiahnuť bezpečnosť?
Môžu ju dosiahnuť
nasledovaním správnej cesty.
A človek bude prirodzene
nasledovať správnu cestu,
keď je pod dobrým vplyvom.
Preto schopní vládcovia
sú veľmi snaživí
pri výbere ľudí,
zatiaľ čo sami nemusia byť

takí starostliví
pri vládnutí.
Ale neschopní nosiť
svoje telo
a vyčerpávajú svoju energiu,
zaťažujú svoju myseľ
a namáhajú myslenie,
no aj tak sú ich krajiny
len vtiahnuté do väčšieho
nebezpečenstva a ich osoby
do väčšieho poníženia.
Nie je to tak,
že týchto šesť kniežat
si necenilo svoje krajiny
alebo si necenili svoje životy,
je to skutočne tak,
že nerozumeli
vzájomnej dôležitosti vecí.
A je to kvôli zlému vplyvu,
že ich myšlienka dôležitosti
je zdeformovaná.
Nielen krajiny
ale aj jednotlivci
sú náchylní vplyvom.
Ak má niekto za priateľov
iba takých,
ktorí milujú veľkodušnosť
a spravodlivosť
a ktorí sú starostliví
a úctiví, samozrejme,
že rodina toho človeka
bude viac prosperovať,
jeho osobnosť bude v mieri
a jeho meno bude každým
dňom viac ctihodné
a ako vládny činiteľ
bude
náležite spôsobilý.
Naopak
ak má niekto za priateľov
len takých,
ktorí sú pyšní a hašteriví,
a ktorí predstierajú,
že sú dobrí priatelia,
prirodzene bude jeho rodina
privedená do ťažkostí,
jeho osobnosť bude viac
v nebezpečenstve a jeho
meno bude každým dňom
nehodnejšie a ten človek

nebude vhodný pre úrad.

Jedna óda hovorí:

„Človek si musí zvolit' to,
čím má byť poznačený.“

Byť starostlivý v tom,
čím má byť človek
poznačený, je témou
tejto eseje.